

SISÄLLYSLUETTELO

[1. Sodan syttymisen syyt](#)

[1.1 Tonkinlahden välikohtaus ja sen seuraukset](#)

[2. Yhdysvaltain sotataktiikat](#)

[2.1 Operaatio Ranch Hand](#)

[3. Unelma murskautuu](#)

[3.1 "Kunniallinen vetäytyminen"](#)

[4. Sodan häpeällisempi puoli](#)

[4.1 "Olimme yhtä pahoja kuin natsit"](#)

[5. Yhteenveto](#)

[Liite A - Sotajoukkojen määrä ja tappiot vuosina 1960-1969](#)

[Liite B - Suositeltavaa katsottavaa \(VHS/DVD\)](#)

[Lähdeluettelo](#)

JOHDANTO

Innokkaana 1900-luvun sotatekniikan ja -historian harrastajana toinen maailmansota on tullut hyvin tutuksi, mutta Vietnamin sota on jäänyt hieman hämäräksi. Olen aina ihmetellyt miksi USA, maailman johtava sotilasmahti, hävisi sodan Vietnamissa. Tutkielmakurssi antoi myös mahdollisuuden tutkia tarkemmin sotaan johtaneita syitä, saada tietoa amerikkalaisten tekemistä julmuuksista ja ylipäätänsä saada jonkinlaista yleistietoa siitä, mistä tässä sodassa oikein oli kyse.

Ymmärrettävistä syistä melkein kaikki lähdekirjat ja internet-sivut olivat länsimaalaisten tekemiä ja näin ollen kerrottu amerikkalaisten näkökulmasta (poikkeuksena Michele Rayn kirja *Ranskatar Vietnamin helvetissä*). Näin ollen tutkielmakin painottuu siihen, mitä amerikkalaiset tekivät. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että olisin jotenkin Yhdysvaltojen "maailmanpoliisi" -ajattelun kannalla. Itse asiassa sympatiani menevät Vietnamin maalaisväestölle, jota sen oma hallitus sekä kummankin sotivan osapuolen joukot sortivat.

1. SODAN SYTTYMISEN SYYT

Yhdysvaltojen osallistuminen sotaan Indokiinassa oli aluksi epäsuoraa: Se tuki Ranskaa, joka kävi sotaa entisessä siirtomaassaan sen vallannutta kommunistiliike Vietminhiä vastaan. Ranskan

joukot joutuivat kuitenkin antautumaan Vietminhille vuonna 1954, ja heti antautumisen jälkeen aloitettiin rauhanneuvottelut Genevessä. Mukana olivat USA, Neuvostoliitto, Kiina, Ranska, Englanti sekä Indokiinan alue, eli Laos, Kamputsea, Vie ja Etelä-Vietnamin hallitus. Geneven sopimuksen mukaan Laosille ja Kamputsealle myönnettiin itsenäisyys, ja Vietnam jaettiin kahteen osaan 17. leveyspiiriä pitkin. Etelä-Vietnam jäi Ranskalle myötämielisen hallitsijan Bao Dain haltuun, kun taas Vietnamin pohjoisosassa valtaa piti Ho Tsi Minhin johtama kommunistiliike.

Yhdysvallat ja Etelä-Vietnam vastustivat Vietnamin yhdistämistä, eikä yhdistämiseen vieviä vaaleja käyty vuoteen 1956 mennessä. Pohjois-Vietnamista kehittyi Ho Tsi Minhin johdolla sosialistinen valtio, jolla oli hyvät yhteydet Kiinaan ja Neuvostoliittoon, kun taas Etelä-Vietnamissa vallan kaappasi Ngo Dinh Diem, jonka hallitusta, ns. "Saigonin hallitusta", Yhdysvallat tuki, ja jonka politiikka oli jyrkästi kommunisminvastaista. Diemin hallitus muuttui kuitenkin nopeasti perhediktatuuriksi, eikä kansa kannattanut sitä.

Diemin hallitukseen tyytymättömät etelävietnamilaiset perustivat vuonna 1960 Kansallisen vapautusrintaman, FNL:n (Front National de Libération). Kyseistä sissiliikettä kutsuttiin myös Vietkongiksi, ja se sai vahvistuksia Pohjois-Vietnamista, joka taas sai aseita Neuvostoliitolta ja Kiinalta. Vietkongin saadessa lisää kannatusta lisäsi myös USA sotilasneuvonantajensa määrää, mutta ei kuitenkaan julistanut sotaan avoimesti. Se tuki Etelä-Vietnamin armeijaa kuljetuskalustolla ja osallistui tiedustelutoimintaan, sekä aloitti Pohjois-Vietnamin pommittamisen vuonna 1962 vastauksena Vietkongin tekemille iskuille.

Vuonna 1963 Etelä-Vietnamissa tehtiin vallankaappaus Yhdysvaltojen hiljaisella hyväksynnällä, sillä se ei enää halunnut tukea Diemin diktatuurista hallitusta. Vallankaappauksessa Diem sai surmansa, mutta sen tehneet etelävietnamilaisupseerit eivät päässeet keskenään sopimukseen vallanjaosta. Myöhemmin samana vuonna Yhdysvaltain presidentti Kennedy ammuttiin Dallasissa. Uudeksi presidentiksi valittiin Lyndon B. Johnson.

[alkuun](#)

1.1 TONKININLAHDEN VÄLIKOHTAUS JA SEN SEURAUKSET

Elokuussa 1964 USA ilmoitti pohjoisvietnamilaisten torpedoveneiden hyökkäyksen amerikkalaisen hävittäjän kimppuun Pohjois-Vietnamin aluevesien ulkopuolella. Milloinkaan ei ole kuitenkaan selvitetty mitä tuolloin todella tapahtui. (Oletettavasti USA provosoi Pohjois-Vietnamin hyökkäämään.) Presidentti Johnson sai kuitenkin Tonkininlahden välikohtauksen varjolla senaatin antamaan hänelle valtuudet "ryhtyä kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin" ehkäistäkseen enemmät hyökkäykset.

Vietkongin tekemät hyökkäykset muuttuivat yhä aggressiivisemmiksi ja helmikuussa 1965 se teki hyvin järjestetyn hyökkäyksen muutamaan sotilastukikohtaan ja kymmeniä amerikkalaisia sotilasneuvonantajia kuoli. Vastatoimena Yhdysvallat aloitti rajut kostoilmahyökkäykset koko Pohjois-Vietnamin alueelle. Joidenkin historioitsijoiden mukaan USA teki pommitukset aloittaessaan pahan virheen, sillä samaan aikaan Neuvostoliiton pääministeri oli vierailmassa Hanoissa. Kymmenen päivän päästä vierailun päättymisestä Ho Tsi Minh vastaanotti ensimmäiset korkeatasoiset ilmatorjuntaohjukset Neuvostoliitosta.

Vuonna 1965 saapuivat myös ensimmäiset amerikkalaiset taistelujoukot. Merijalkaväen sotilaiden

selitettiin väliaikaisesti turvaavan lentokenttiä, mutta Vietkongin saavuttaessa voittoja Etelä-Vietnamin armeijasta Yhdysvallat toi nopeasti lisää joukkojaan paikalle. Saman vuoden lopulla Vietnamissa oli noin 200 000 Yhdysvaltain sotilasta.

Etelä-Vietnamin poliittiset olot vakiintuivat viimein vuonna 1967, kun yksi vuoden 1963 vallankumouksessa mukana olleista kenraaleista, Nguen Van Thieu, valittiin presidentiksi. Amerikkalaiset tajusivat, että avain Vietkongin voittamiseen olivat talonpojat. Siksi USA yritti saada Thieun tekemään uudistuksia, joista olisi hyötyä maalaisväestölle. Yritys epäonnistui, sillä suurin osa maanomistajista oli hallituksen virkamiehiä tai upseereita, joilla oli kiire rikastua mustan pörssin kaupoilla.

[alkuun](#)

2. YHDYSVALTAIN SOTATAKTIIKAT

Taistelutoiminta siirtyi vähitellen etelävietnamilaisilta amerikkalaisille, joita saapui Vietnamiin yhä enemmän. Koska Vietkong kävi sissisotaa, tehden yllätyshyökkäyksiä ja vetäytyen nopeasti takaisin viidakkoon, oli amerikkalaisten taktiikkana tehdä laajoja "etsi ja tuhoa" -operaatioita joissa suuri määrä sotilaita pudotettiin helikoptereista haravoimaan jokin tietty alue, jossa epäiltiin vihollisen piileskelevän. Ylivoimaisella tulivoimalla pyrittiin välttämään sotilaiden menetykset. Vaikka osa operaatioista oli joskus tuloksettomia, useimmiten amerikkalaisjoukot saivat taistelukosketuksen "Victor Charlieen" eli Vietkongiin. Taisteluissa kaatuneet laskettiin yleensä Vietkongilla tuhansissa, kun taas Yhdysvaltain joukot

menettivät satoja. Näiden operaatioiden haittapuolena oli, että amerikkalaisjoukkojen lähdettyä alueelta Vietkong valtasi ne yleensä takaisin.

Maaliskuussa 1965 aloitetut järjestelmälliset pommitukset Pohjois- Vietnamiin sekä Etelä-Vietnamiin Vietkongin hallitsemille alueille eivät olleet tuottaneet toivottua tulosta. "Operaatio Rolling Thunderin" pommitukset olivat ensimmäiset jotka eivät liittyneet mitenkään Vietkongin tekemiin hyökkäyksiin. Vaikka jopa satojen koneiden voimin tehdyt massiiviset pommitukset aiheuttivat suuria tuhoja viholliselle, ne eivät vaikuttaneet erityisemmin sotaan Etelä-Vietnamissa. Eivät sittenkään, kun mukaan otettiin raskaat, maalta operoivat B-52 pommikoneet. Ne eivät pystyneet pysäyttämään pohjoisvietnamilaisten lähettämiä vahvistuksia, eivätkä Neuvostoliitosta ja Kiinasta saapuvia aselähetyksiä.

Vietkongilla oli suuria maanalaisia tukikohtia, jotka olivat jopa useiden satojen kilometrien pituisia. Osa niistä sijaitsi jopa amerikkalaisten tukikohtien alla. Ne rakennettiin kestäväksi pommitukset, ja niihin varastoitiin ruokaa, aseita ja lääkintätarvikkeita. Amerikkalaisilla oli erikoiskoulutettuja sotilaita, jotka ryömivät tunneleihin löytääkseen vihollisen. Näitä sotilaita kutsuttiin nimellä "Tunnel Rats", tunnelirotat.

[alkuun](#)

2.1 OPERAATIO RANCH HAND

USA aloitti myös "Operaatio Ranch Handin" samana vuonna kuin tavalliset lentopommitukset. Se oli koodinimi kasvimyrkkujen levittämiseksi Vietnamiin. Idea ei ollut uusi, sillä Yhdysvallat oli jo toisessa maailmansodassa kehittänyt suunnitelman, jossa kasvimyrkyillä tuhottaisiin Japanilaisten hallinnassa olevien tyynenmeren saarten viljasato. Käytännössä idea toteutettiin kuitenkin vasta Vietnamissa. Vuosien 1962-71 välillä Vietnamiin levitettiin 72 miljoonaa litraa kasvimyrkkyä yhteensä 2,7 miljoonan hehtaarin alueelle. Käytössä olevien lentokoneiden määrä vaihteli, pienimmillään myrkyjä lennätti kaksi tavallista kuljetuskonetta, suurimmillaan koneiden määrä oli 25.

Kasvimyrkkyjä levitettiin pääosin Etelä-Vietnamin Vietkongin hallitsemille alueille. Vaikka kasvimyrkkujen pääasiallinen tarkoitus olikin tuhota vihollisen ruokaviljelmät, niitä käytettiin myös tuhoamaan viidakon sisseille antama näkösuoja. Kaikille käytetyille kasvimyrkyille annettiin värikoodi, kuten "Agent Orange" tai "Agent Blue". Virallisten tietojen mukaan myrkyt eivät olleet mitään erikoisesti sotaa varten kehitettyjä aineita, vaan niiden koostumus oli pääasiassa sama kuin maanviljelijöiden rikkakasvimyrkyissä.

Operaation oli hyväksynyt korkein mahdollinen taho, sillä presidentti Kennedy oli henkilökohtaisesti antanut siihen suostumuksensa vuoden 1961 lopulla. Aluksi lennot olivat kuitenkin harvinaisia, ja operaatio alkoi suuressa mittakaavassa vasta Tonkininlahden välikohtauksen jälkeen. Lennot jatkuivat normaaleina vuoteen 1969 asti, jolloin Yhdysvallat aloitti joukkojen kotiuttamisen. Silloin lentoja lisättiin väliaikaisesti, mutta sodanvastustuksen kasvaessa Yhdysvalloissa oli uudella presidentillä paineita unohtaa koko myrkyjupakka. Siksi lennot harvenivat vähitellen vuoden 1970 aikana, kunnes ne lopetettiin tammikuussa 1971.

Yhdysvalloissa syntyi myös pelko myrkkujen haitallisuudesta ihmisille. Sodan jälkeen tehtiin tutkimus, jossa osoitettiin että myrkyt olivat harmittomia. Epävirallisten tietojen mukaan ne kuitenkin paikoin aiheuttivat kuolettavia hengitysvaikeuksia lapsille, sekä aiheuttivat kummankin sotivan osapuolen sotilaille syöpää.

[alkuun](#)

3. UNELMA MURSKAUTUU

Tammikuussa 1968 käynnistyi Vietkongin suurhyökkäys, niinisanottu "Tet-offensiivi", jonka nimi viittaa Vietnamilaisten uudenvuodenjuhlaan. Yhteensä 70 000 miehen vahvuinen joukko hyökkäsi yli sataan kaupunkiin, joiden joukossa oli myös Etelä-Vietnamin suurkaupunkeja. Vietkong hyökkäsi ensimmäistä kertaa myös itse Saigoniin edeten aivan Yhdysvaltain suurlähetystön luokse. Monen tunnin mittaisessa lähitaistelussa Vietkong saatiin vetäytymään, mutta muun muassa Etelä-Vietnamin kolmanneksi suurin kaupunki Hué vallattiin, ja amerikkalaiset taistelivat kolme viikkoa sen takaisin saamiseksi.

Tet-hyökkäys oli kommunisteille sotilaallinen tappio sen menettäessä yli 10 000 miestä, mutta psykologisesti se oli suuri voitto. USA, joka hetki sitten oli unelmoinut sodan voittamisesta, sai kohdata elämän kovat realiteetit. Sodanjohtoa ja presidentti Johnsonin Vietnamin-politiikkaa ryhdyttiin arvostelemaan kovin sanoin. Ihmiset osoittivat mieltään kaduilla ja varsinkin yliopistoissa. Lyndon Johnson luopui ehdokkuudestaan seuraavissa presidentinvaaleissa.

Vuonna 1969 Pohjois-Vietnamin pitkäaikainen johtaja Ho Tsi Minh kuoli, ja valkoiseen taloon muutti Johnsonin jälkeen Richard Nixon. Hänen työkseen jäi sodan lopettaminen. Hänen mielestään sota piti "vietnamisoida", eli siirtää sotiminen etelävietnamilaisten harteille kotiuttamalla amerikkalaisjoukkoja vähin erin. Vuoden loppuun mennessä joukkojen määrää saatiin vähennettyä 60 000 miehellä.

Kamputsea oli itsenäistymisestään lähtien yrittänyt olla puolueeton Vietnamin sodassa, muttei pystynyt estämään pohjoisvietnamilaisten ase- ja ruokatoimituksia Etelä-Vietnamiin. Ja vaikka se olisi pystynyt, se ei halunnut sotkeutua sotaan. USA ei pitänyt tästä välinpitämättömästä suhtautumisesta ja se aloitti pommittamaan itäistä Kamputseaa tuhotakseen sissien piilopaikat. Yhdysvaltain tuella Kamputseassa suoritettiin myös vallankaappaus. Kamputseaan saatiin amerikkalaismielinen hallitus, minkä seurauksena pohjoisvietnamilaiset lisäsivät toimintaansa maassa, muun muassa avustamalla sissiliike Punaisia Khmerejä. Ennen pitkää suurin osa Kamputseasta oli Punaisten Khmerien hallussa, eikä Yhdysvaltain auttanut muuta kuin suorittaa suurhyökkäys, jos se mieli pitää nykyisen Kamputsean hallituksen.

[alkuun](#)

3.1 "KUNNIALLINEN VETÄYTYMINEN"

Keväällä 1970 etelävietnamilaiset joukot aloittivat hyökkäyksen Kamputseaan amerikkalaisten tukemina. Operaation tarkoituksena oli tuhota rajan toisella puolella olevat pohjoisvietnamilaisten tukikohdat. Operaatio päättyi tuloksettomana saman vuoden kesällä. Yhdysvalloissa se nosti uuden vastalausemyrskyn ja sodanvastainen liike voimistui. Nixonin hallitukselle tuli entistä isompi kiire vetäytyä pois tarkoituksettomasta sodasta, mutta se piti tehdä kunniallisesti, kasvoja menettämättä.

Vuonna 1970 amerikkalaisjoukkoja vähennettiin voimakkaasti ja vuodenvaihteessa Yhdysvaltain sotilaita oli maassa enää 280 000. Vaikka Yhdysvallat vetikin joukkojaan pois, vuonna 1971 etelävietnamilaiset suorittivat toisen iskun pohjoisvietnamilaisten tukikohtia vastaan, tällä kertaa Laosiin. Hyökkäys oli - jos mahdollista - vieläkin epäonnistuneempi kuin ensimmäinen, mutta jostain syystä pohjoisvietnamilaiset vähensivät toimintaansa alueella. Etelä-Vietnamin presidentti Thieu valitutti itsensä uudelleen ilman vastaehdokkaita ja ryhtyi suunnittelemaan uutta suurhyökkäystä. Se suunniteltiin vuodeksi 1972, jolloin suurin osa amerikkalaisista oli jo lähtenyt.

Hyökkäys ei koskaan toteutunut, sillä saman vuoden pääsiäisenä 120 000 pohjoisvietnamilaista sotilasta ja tuhansittain Vietkongin sissejä tekivät uuden suurhyökkäyksen. Iskut kohdistuivat paljolti samoihin paikkoihin kuin Tet-hyökkäyksessäkin, mutta tällä kertaa amerikkalaisotilaita oli maassa paljon vähemmän, vain 60 000. Etelävietnamilaisista koottu miljoonan miehen armeija taisteli, mutta paikoin ne joutuivat pakokauhun valtaan. Ainoastaan amerikkalaisten laajamittainen ilmatuki esti Etelä-Vietnamin luhistumisen. Siltikin taistelut kestivät kolme kuukautta.

Kun Yhdysvaltain pommitukset päättyivät viimein 1973 Pariisissa solmittuun aselepoon, se oli pudottanut Vietnamiin yli kolme kertaa sen määrän pommeja, kuin toisessa maailmansodassa Eurooppaan, Aasiaan ja Afrikkaan yhteensä. Yhdysvallat pääsi vetämään loputkin joukkonsa pois

Vietnamista. Vaikka vetäytyminen suoritettiin kuten Nixon oli halunnutkin, kasvoja menettämättä, yleisesti Vietnamin sota pidettiin ensimmäisenä Yhdysvaltain häviämänä sotana. Rauhantunnelmiin sotkeutui tappion karvas maku.

Rauha ei kestänyt pitkään, ja kumpikin osapuoli syytti toisiaan aselevon rikkomisesta. Etelä-Vietnam taisteli omillaan vielä kaksi vuotta, mutta koska sen armeija oli rappeutunut pahasti eikä amerikkalaisten ilmatukea enää ollut, pohjoisvietnamilaisten tunnusteluhyökkäys mursi etelävietnamilaisten puolustuslinjat, ja Saigon joutui antautumaan 1975. Etelä-Vietnamin presidentti Thieu loikkasi ulkomaille, jonne oli myös sijoittanut valtaisan omaisuuden.

Myöhemmin onkin kysytty, miksi amerikkalaisten piti ylipäättänsä mennä sekaantumaan sotaan toiselle mantereelle, sotaan joka ei hyödyttänyt Yhdysvaltoja mitenkään. Kylmän sodan aikaan Yhdysvalloissa oli vallalla niin sanottu "dominoteoria" jossa yhden Kaakkois-Aasian maan joutuminen kommunistien käsiin merkitsisi samaa muille lähialueen maille, eli ne kaatuisivat kommunistien haltuun kuin rivi dominonappuloita. Kaakkois-Aasian jälkeen olisi vuorossa Eurooppa, ja pian USA joutuisi eristettyyn asemaan kommunistisessa maailmassa.

[alkuun](#)

4. SODAN HÄPEALLISEMPI PUOLI

Vietnamin sodassa siviiliväestö kärsi kaikkein eniten. Vaikka pommitukset vaativatkin uhriensa, pahinta oli joidenkin amerikkalaissotilaiden harjoittama terrori. Vaikka kyläen polttamista selitettiin sillä, että kylän epäiltiin auttavan sissejä, ei kukaan voi mitenkään eikä milloinkaan perustella niitä julmuuksia joita tehtiin. Song Myn (My Lai) kylän verilöyly, jossa kaikki kylän asukkaat tapettiin armotta oli vain yksi monista samankaltaisista teoista. Kaikki eivät veritekoihin syyllistyneet, mutta yleisesti kaikki Vietnamissa palvelleet saivat lapsenmurhaajan leiman.

Virallisesti Vietnamissa kuoli 57 939 sotilasta. Sodan aikana sodanjohto syyllistyi valehteluun muun muassa kuolleiden lukumäärästä.

Esimerkiksi tappiolukuja "parannettiin" ennen niiden julkistamista. Jos joukkueesta kuoli taistelussa 30 miestä, lehdet saivat tiedon jossa kerrottiin joukkueen menettäneen kuusi miestä. Kuolettavasti haavoittuneita sotilaita siirrettiin Japaniin tai Saksaan tavallisiin sairaaloihin ja siellä kuollessaan heidät merkittiin "tavallisesti" kuolleiksi.

Myös menetetyn sotakaluston määrä valehdeltiin. Esimerkiksi alasammuttujen lentokoneiden määrä oli virheellinen, sillä kaikki korjauskelvottomaksi vaurioituneet, mutta takaisin tukialukselle päässeet koneet heivattiin laidan yli. Koska ne oli saatu takaisin laivalle, niitä ei merkitty alasammutuiksi. Eräs lentotukialus Oriskanylla yhdeksän kuukautta palvelut mekaanikko kertoi että pelkästään heidän aluksensa menetti enemmän lentokoneita kuin Yhdysvallat kertoi menettäneensä koko tuona aikana.

[alkuun](#)

4.1 "OLIMME YHTÄ PAHOJA KUIN NATSIT"

Merijalkaväen koulutusleireillä sotilaiden piti hokea "tapa-tapa-tapa" -litaniaa ja heille opetettiin monia erilaisia kidutustekniikoita. Koulutuksen aikana sotilaille luotiin "sinun täytyy tappaa" vihakompleksi, ja jotkut jopa odottivat innolla päästäkseen Vietnamiin. Monia nuoria miehiä olisi pidetty siviilielämässä täyshulluina, mutta Vietnamissa he olivat "hyviä sotilaita". Jotkut keräsivät vihollisten korvia lasipurkkeihin, aseettomia talonpoikia ammuttiin ihan vain vitsin vuoksi ja taisteluissa haavoittuneita Vietkongin sotilaita kidutettiin ja tapettiin ilman sääliä

Kaikkia kertomuksia raiskauksista, kidutuksista ja mielipuolisesta väkivallasta siviiliväestöä kohtaan ei vain ole ikinä pystytty todistamaan virallisesti, sillä muun muassa kaikki valokuvat jotka otettiin kulkivat tiukan sensuurin läpi.

Mikä voisi vihaamaan opettajan koulutuksen lisäksi selittää näitä terroritekoja? Huumeita käytti noin kolmannes kaikista sotilaista, sillä ne olivat halpoja. Levinnein oli hasis, mutta myös oopiumia ja heroïinia käytettiin. Sotilaiden keski-ikä oli vain 19 vuotta. Sota tuntui tarkoituksettomalta, ja sotilaiden mielestä oma elämä laitettiin kuolemalle alttiiksi turhaan. Kun Mark Lane kirjassaan "Song My ei ole ainoa" sivulla 50 kysyy entisellä Vietnamissa palvelleelta sotilaalta "Tiedättekö miksi olitte Vietnamissa?", hän vastaa: "Sitä minä en todellakaan osaa sanoa. Me saimme tietää että meidän piti pelastaa vietnamilaiset kommunismilta. Me emme pelastaneet ketään. Me vain tapoimme. Miksi meidät lähetettiin sinne? Sitä minä en todellakaan osaa sanoa."

[alkuun](#)

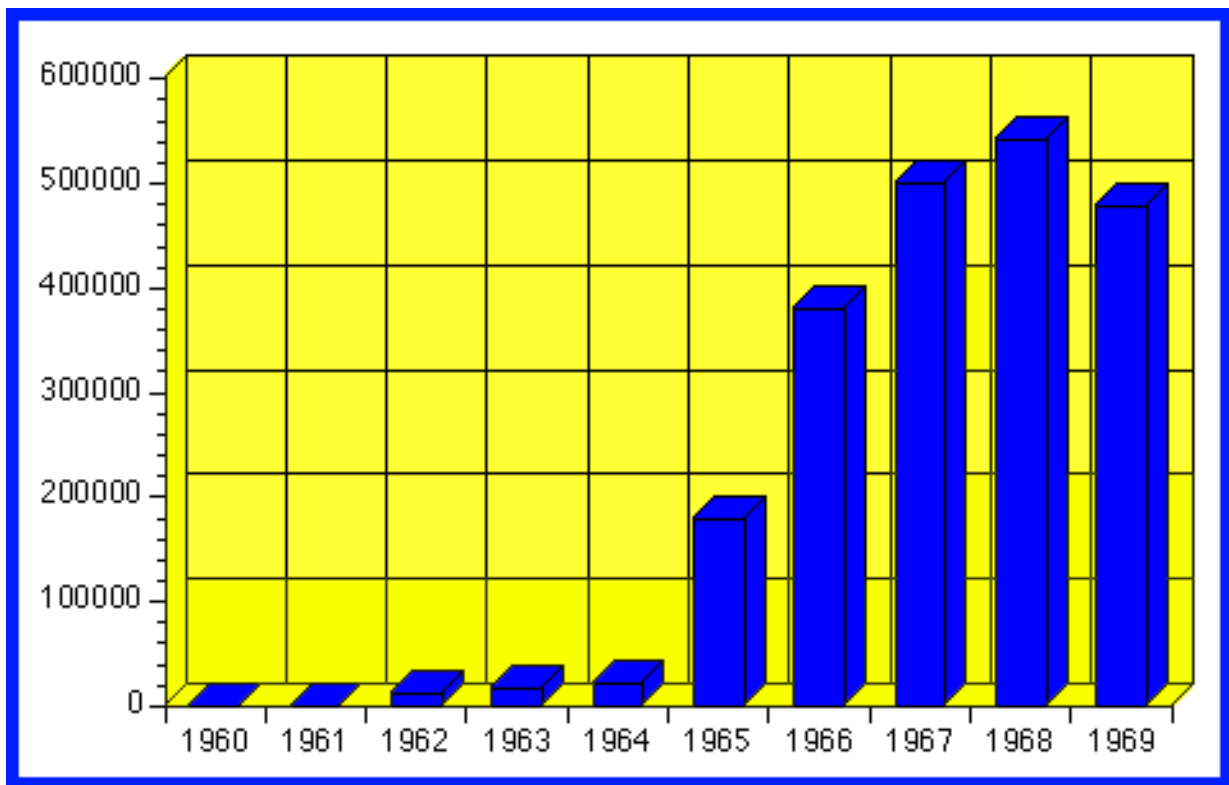
5. YHTEENVETO

Yhdysvallat kävi sotaa Indokiinassa suorasti tai epäsuorasti lähes kahden vuosikymmenen ajan. Sen rooli "maailmanpoliisina", joka ehkäisee kommunismin leviämisen, vaati sitä osallistumaan suurella panoksella Vietnamin sotaan. Vaikka parhaimmillaan Yhdysvalloilla oli Vietnamissa jopa yli 500 000 hyvin varustettua ja koulutettua sotilasta, ja sillä oli käytettävissä uusin mahdollinen sotateknikka, se ei osannut mukautua vietnamilaisten harjoittamaan sissisodankäyntiin.

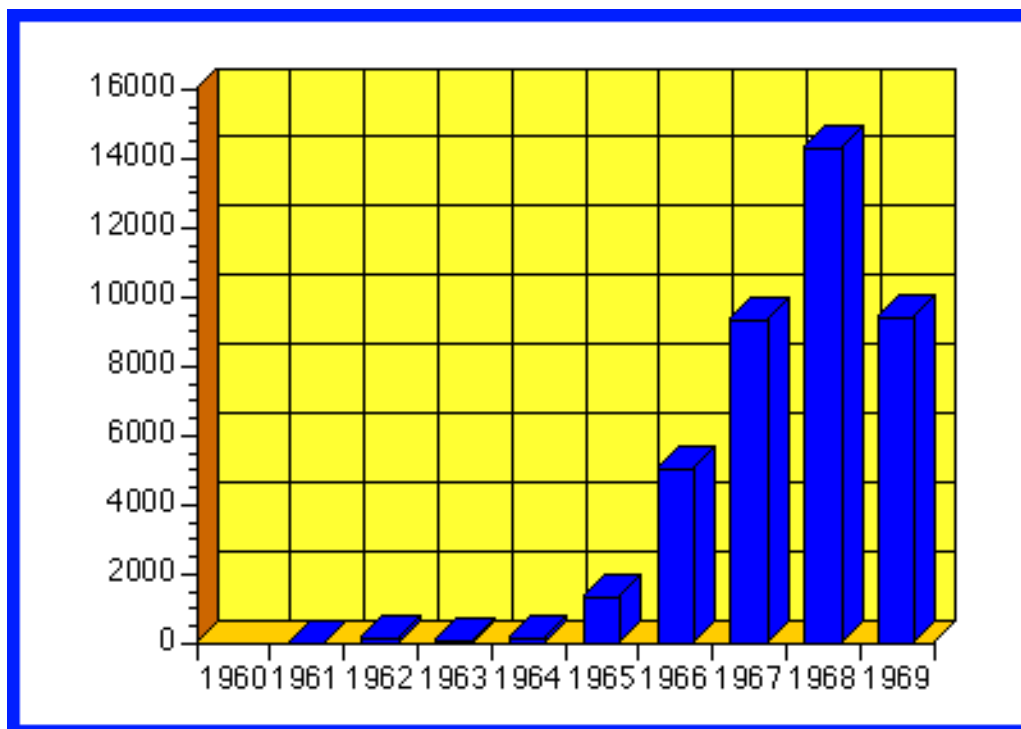
Vietnam aiheutti erimielisyyksiä Yhdysvalloissa. Kertomukset julmista terroriteoista siviiliväestöä kohtaan ja lisääntyneet tappiot lisäsivät vastalauseita ja mielenosoituksia. Yhdysvallat huomasi, ettei voinut millään voittaa sotaa, mutta sen piti vetäytyä siitä arvokkaasti. Ja vaikka USA ajatteli siinä jotenkin onnistuneensa, muu maailma piti sitä amerikkalaisten tappiona. Turha sota, siitä sanottiin, ja Vietnam olikin Yhdysvalloille täydellinen erehdys.

[alkuun](#)

LIITE A

Yhdysvaltain joukkojen vahvuudet Vietnamissa vuosina 1960-1969

Yhdysvaltain kärsimät tappiot Vietnamissa vuosina 1960-1969

[alkuun](#)

SUOSITELTAVAA KATSOTTAVAA (VHS/DVD)

Platoon (1986), O: Oliver Stone PO: Charlie Sheen, Tom Berenger, Willem Dafoe

Ohjaaja Stone on itse Vietnamin veteraani ja tämä elokuva pohjautuu hänen omiin kokemuksiinsa Vietnamista. Platoon on kuvaus sodasta tavallisen rivisotilaan näkökulmasta.

Dafoe ja Berenger ovat kersantteja, joiden tavat ja näkemykset sodasta ovat täysin vastakkaiset. Vasta Vietnamiin saapunut Sheen joutuu todistamaan väkevien tahtojen taistelua.

Full Metal Jacket (1987), O: Stanley Kubrick PO: Matthew Modine, Adam Baldwin

FMJ:n ote sotaan ja sotilaisiin on etäinen ja kylmä. Ensimmäisessä osiossa ohjaaja Kubrick tuo vahvasti esille USA:n merijalkaväen koulutusmekaniikan, jossa nuorista miehistä tehdään yhtä ja samaa massaa, joka opetetaan vihaamaan vinosilmiä ja tappamaan konemaisesti mistään välittämättä. Vietnam-osio jatkaa samaa rataa. Nyt nämä mistään välittämättömät, huonokuriset ja ylimieliset kusipäät on päästetty irti, tuhoamaan. "Vietnam can kill me, but it can't make me care", kuten tagline sanoo. Siltikin FMJ on tiukasti sodanvastainen elokuva. Se näyttää mitä tapahtuu, kun laumalle keskenkasvuisia nuorukaisia annetaan liikaa valtaa ja M-16 käteen. Perustuu **Gustav Hasfordin** kirjaan "Short Timers" (suom. Metallivaippa).

STANLEY KUBRICK COLLECTION

Apocalypse Now (1979), O: Francis Ford Coppola PO: Martin Sheen, Marlon Brando

Coppolan mestariteos kertoo kapteeni Willardista, joka saa tehtäväkseen matkustaa Nung-jokea pitkin etsimään mielenvikainen eversti Kurtz. Hän on julistautunut viidakkoheimon "jumalaksi" ja on kerännyt ympärilleen pienen yksityisarmeijan. Elokuva on sovitus kirjasta nimeltä "Heart of Darkness", ja pimeyden sydäntä kohti ollaankin menossa. Apocalypse ei ole varsinainen sotaelokuva, vaan enemmänkin psykologinen matka ihmismielen pimeälle puolelle. Vietnamin sota toimii vain taustana ja osoituksena siitä, millaisiin mittapuihin hulluus voi kasvaa ja miten sodan aikana mielettömistä asioistakin voi tulla hyväksyttäviä.

Hamburger Hill (1987), O: John Irvin PO: Dylan McDermott, Don Cheadle

Tositapahtumiin perustuva elokuva vuoden 1969 turhimmasta taistelusta, joka sai myös kyseenalaisen kunnian olla Vietnamin sodan viimeinen suuri taisteluoperaatio. Yhdysvallat päätti miehittää pienen kukkulan keskellä viidakkoa. Viidakossa rämpivät sotilaat joutuivat hyökkämään ylämäkeen kohti Vietkongin hyvin varustettuja asemia. Kun "Hamburger Hilliksi" ristitty kukkula valloitettiin kymmenen päivää kestäneen raivokkaan taistelun jälkeen, päätti USA vetäytyä sieltä pois. John Irvinin ohjaama elokuva on pätevä ja pienimuotoinen kuvaus, joskaan ei ehkä ihan edellä mainittujen elokuvien veroinen.

[alkuun](#)

LÄHDELUETTELO

KIRJALLISUUS

Gummeruksen suun maailmanhistoria, Gummerus 1988

Lane Mark, Song My ei ole ainoa, Otava 1970

Otavan suuri maailmanhistoria 19: Uusi maailmanjärjestys, Otava 1987

Pentagonin paperit, KK:n kirjapaino 1971

Ray Michele, Ranskat Vietnamin helvetissä, WSOY 1968

Rimón Ariel, Kylmästä sodasta liennytykseen, Tammi 1977

Suuri maailmanhistoria 15: Tulevaisuutta kohti, Koko Kansan Kirjakerho 1987

Öste Sven, Vietnam - sota vailla toivoa?, Yhteiskirjapaino Oy 1966

MUUT LÄHTEET

Internet:

<http://cpcug.org/user/billb/ranchhand/ranchhand.html>

<http://www.multied.com/vietnam/> (Suurin osa kuvista "lainattu" täältä :)

<http://dspace.dial.pipex.com/leuhusen/nam/intro.htm>

<http://www.fair.org/media-beat/940727.html>

[alkuun](#)

© Taneli Rautio 2001